

Muhasebe mesleği açısından muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin önemi: Serbest muhasebeci mali müşavirlere yönelik bir araştırma

The importance of computerized accounting in accounting education in terms of the accounting profession: A research on certified public accountants

Fatih Ekinler¹ 

¹ Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi Silopi Meslek Yüksekokulu, Şırnak, Türkiye, fekinler@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-4584-4173

Başvuru/Submitted: 5/04/2022

Revizyon/Revised: 7/05/2022

Kabul/Accepted: 20/05/2022

Yayın/Online Published: 25/06/2022

Öz

Teknolojinin gelişimi, günümüzde mesleklerin çoğunun dijitalleşmesini, dijital dünyaya entegre olmasını gerekli kılmaktadır. Bu konuda muhasebe mesleği alanında bilgisayarlı muhasebe en çok odaklanılan inceleme alanlarından birisi olmuştur. Buna rağmen literatürde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirleri (SMMM) ele alan bilgisayarlı muhasebe çalışmalarının sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Çalışmanın amacı, muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe dersinin SMMM'ler açısından önemini ve rolünü ortaya koymaktır. Bu doğrultuda bilgisayarlı muhasebe dersinin rolü, yeterliliği, program kullanıcılarının öğrenme düzeyi, bilgisayarlı muhasebenin kullanıcılara katkıları ve bilgisayarlı muhasebe öğrenmede karşılaşılan zorluklar ele alınmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Mardin-Şırnak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı üyeler oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıları tanımlamaya yönelik 5'i açık uçlu olan toplam 11 soru sorulmuştur. Katılımcılar tarafından sorulara verilen cevaplar birbirini tekrar edinceye kadar görüşmelere devam edilmiştir. Bu kapsamda 19 SMMM ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar, muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin SMMM'ler için çok önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Bilgisayarlı Muhasebe, SMMM

Jel Kodları: M49, M41

Abstract

Technological development makes it necessary for most professions to be digitized and integrated into the digital world. In this context, computerized accounting is one of the most critical research areas in accounting. Nevertheless, there are a limited number of studies in the literature on computerized accounting that deal with Certified Public Accountants (CPAs). This study aims to show the importance and role of the computerized accounting course in CPA education. In this direction, the role of computerized accounting courses, their adequacy, the learning level of program users, their contributions to users, and the difficulties in learning computerized accounting are discussed. The study used a semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods. The research population consists of members registered in the Chamber of Auditors of Mardin-Şırnak. A total of 11 questions were asked in the research, one of which five open-ended questions to describe the participants. The interviews continued until the participants' answers to the questions were repeated. In this context, interviews were conducted with 19 CPAs. The respondents' answers show that it is clear that computerized accounting is essential in accounting education for CPAs.

Keywords: Accounting Education, Computerized Accounting, CPA

Jel Codes: M49, M41

Atıf/Citation: Ekinler, F., Muhasebe mesleği açısından muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin önemi: Serbest muhasebeci mali müşavirlere yönelik bir araştırma, *bmij* (2022) 10 (2): 631-643, doi: <https://doi.org/10.15295/bmij.v10i2.2057>

Extended Abstract

The importance of computerized accounting in accounting education in terms of the accounting profession: A research on certified public accountants

Literature

The continuous technological development has enabled many professions to carry out part of their activities in an electronic environment. One of them is the accounting profession. As a concept, accounting is the process of identifying, measuring, recording, classifying, summarizing, reporting, analyzing and interpreting the monetary transactions of an enterprise (Gökçen, 2013: 4). Thanks to the developed accounting programs, accounting transactions can be completed in a shorter time. Accounting programs are called computerized accounting because they complete their transactions through computers. There is more than one computerized accounting program in Turkey, and although there are some differences in how they are used, they serve the same purpose. Accountancy professionals use computerized accounting. At the same time, it is offered at some universities as an additional course along with the accounting education.

In the literature, studies on computerized accounting and banking (Al Hanini, 2012; Daru, 2015; Ware, 2015; Ndubuisi, Chidoziem, & Chinyere, 2017; Qatawneh, 2020), accounting curriculum (Papageorgiou, 2014; Machera R. and Machera P., 2017), accounting information (Wang, 2017; Farhat & Abu Jarbou, 2021), accounting education (Sangster, 1992; Boulianne, 2012; Tarawneh, 2018; Habashi, 2021; Olatunji & Olusegun, 2021) and business (Abdulle, Zainol & Ahmad, 2019) have been conducted. On the other hand, the lack of studies that specifically address the profession of computerized accounting and CPA leads to the opinion that the topic is neglected in the literature. For this reason, an attempt is made to show the importance of computerized accounting in accounting education about the CPA profession.

This study attempts to make two contributions to the literature. Firstly, in contrast to previous studies, it demonstrates the importance of computerized accounting in the CPA profession. Secondly, it identifies the learning style and degree of use of computerized accounting.

Design and method

A qualitative research method was used to determine the importance of computerized accounting in CPAs. In a qualitative research method, a researcher tries to gather the information about the topic he researches. Accordingly, the researcher tries to capture the reality with the help of additional questions. At the same time, he continues his research like an explorer, taking into account the subjective perspectives of the people involved (Karataş, 2015: 63). In qualitative research, document analysis, observation, and interview techniques are used to collect data (Baltacı, 2019: 374). In this study, the interview method was used. The interview can be described as an interaction through which the researcher asks the participant questions within a specific framework and receives answers (Güçlü, 2019: 100). In the study, interviews were conducted with the participants with the help of pre-determined and purposeful questions. With the participants' permission, the answers to the questions were noted and used for the research. In addition, the answers were subjected to descriptive analysis.

The study population consists of members registered in the Chamber of Auditors of Mardin-Şırnak. The participants were informed that the interview, conducted by prior appointment, would last between 30 and 60 minutes. The interviews were conducted in the offices of the participants. A total of 11 questions, including 6 and 5 open-ended questions, were asked to describe the participants. The study used a non-random, purposive sampling method. In purposive sampling, the researcher selects individuals believed to be appropriate for the research problem based on the researcher's observations. In this sampling, subjects with specific characteristics are selected. The subjects who can contribute to the research purpose are included in the sampling (Gürbüz and Şahin, 2018: 132). The number of participants was determined based on the repetition of answers to the questions asked. To conceal the identity of the participants, participants were coded with the letter "K" and ranked between 1 and 19. The research questions were based on the studies of Punch (2011), Gürbüz and Şahin (2018), and Güçlü (2019).

Findings and discussion

In order to collect data for the study, the characteristics that define the CPAs interviewed were determined. The survey was conducted with 19 CPAs, 17 males and two females. Looking at the educational level of the participants, we find that 14 have an undergraduate degree and 5 have a master's degree. In addition, the participants' ages vary from 32 to 52 years, and their work experience ranges from 2 to 24 years.

The participants asked these questions: What is the impact of the computerized accounting course in accounting education? What is the college computer-assisted accounting course's contribution to the CPAs? What is the level of mastery of computerized accounting programs by CPAs? What difficulties do they encounter in learning computerized accounting? The following findings were obtained from the responses:

- When we look at the participants' answers to the question "What is the impact of the computer-based accounting course on learning accounting?", it can be said that computerized accounting provides the understanding of accounting logic and gives the ability to solve accounting problems. At the same time, it can be concluded that the information learned in theory makes it more understandable in practice. Therefore, it can be said that the impact of computerized accounting on the learning of accounting is significantly large.
- When we analyzed the answers to the questions "How did the computerized accounting course at the college help you in your career entry?", It is concluded that those who take the computerized accounting course at the university thoroughly learn the program they use in business life more quickly. In addition, it can be said that they adapt to the computerized accounting program and create self-confidence in this regard. Therefore, it can be concluded that those who take a superficial view of the said course do not see the benefit sufficiently when they start their profession.
- The respondents' answers to the question "How familiar are you with computerized accounting programs?" showed that they know the accounting program they use well enough to practice their profession and do not know all the details of the program they use. Moreover, from their statements, it is clear that they do not know how to use computer accounting programs other than those they use.
- Considering the participants' answers to the question "What contribution has computerized accounting made to you?", it can be said that it contributes to the error-free execution of accounting transactions and efficient use of time. In

addition, it can be concluded that it contributes to the reliable storage of accounting data and the prevention of paper costs.

- From the participants' answers to the question "What difficulties do you encounter when learning computerized accounting?" it can be said that there are difficulties in computerized accounting operations due to the demand for attention and technical knowledge. At the same time, it can be deduced from their statements that they have compatibility problems with the program. In addition, it can be said that, in general, the participants had difficulties learning the program because they did not correctly understand its content.

Conclusion

In the study, CPAs were asked five open-ended questions to determine the importance of computerized accounting in accounting education. The statements used by the participants reveal that the role of computerized accounting in accounting education is undeniable for CPAs. In general, it can be said that the computerized accounting seen at the university is insufficient and that they have a good command of the accounting program they use to carry out their work, even after that. However, it is also concluded that computerized accounting contributes to the fast, error-free and correct execution of accounting transactions and secure data storage and that they have technical difficulties in learning the accounting program.

Based on the statements made about the questions posed in the study, the following proposed solutions were developed:

- First, providing efficient computer instruction to eliminate the problems that arise from knowledge of computer use,
- Increasing the number of computer hours in accounting education,
- Keeping the required number of computers and documents on hand to teach the computer-based accounting course efficiently,
- Teaching accounting programs with more than one computer at the college due to the existence of more than one accounting program in the business world,
- Educators should improve themselves in the use of more than one computerized accounting program,
- Educators can increase their dominance of computerized accounting programs by providing face-to-face or distance learning to CPA candidates, voluntarily or for a fee.

In future studies, an in-depth study of computerized accounting can be conducted by interviewing CPAs across the country or corporate accounting staff.

Giriş

Günümüzde dünya nüfusunun hızla artmasından dolayı çeşitli ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlardan biri, artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan işletmelerdir. Kurulan bu işletmeler gerçekleştirmiş oldukları faaliyetler sonucu oluşan gider ve elde edilen geliri öğrenmek istemektedir. Bunun için muhasebe bilgisine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu doğrultuda orta ve büyük ölçekli işletmeler, bünyelerinde buldukları muhasebe departmanlarında muhasebe eğitimini almış kişileri istihdam etmektedirler. Ayrıca Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir (YMM) ile çalışmak durumundadırlar.

Muhasebe eğitimi ticaret lisesi ve dengi liselerde başlayıp ön lisans ve lisans eğitimiyle devam etmektedir. Lise veya ön lisans eğitimi muhasebe alanında tamamlayan kişiler bir şirkette ön muhasebeci olarak çalışma imkânı elde edebilmektedirler. Lisans eğitimi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi veya buna denk bir fakültede tamamlayıp bir SMMM'nin yanında görecekları üç yıllık bir stajdan sonra görecekları sınavı başarı ile tamamlayanlar SMMM ruhsatı alabilmektedir. Bu eğitimin bir üst seviyesi, yüksek lisans ve doktora eğitimidir. Doktora eğitiminden sonra alınan muhasebe eğitimine dayalı çalışmalar gerçekleştiren ve Yükseköğretim Kurumu tarafından önceden belirlenen şartları yerine getiren kişiler doçent ve profesör unvanına sahip olabilmektedirler.

İş dünyasında artan rekabet, şirket sayısındaki artış ve değişen koşullar SMMM'lerin iş yükünün artmasına neden olmaktadır. SMMM'lerin değişen bu koşullara uyum sağlamaları ve yaptıkları işin gereklerini yerine getirebilmelerinde aldıkları muhasebe eğitiminin önemi büyüktür. Dolayısıyla üniversite eğitimi esnasında veya sonradan aldığı kurslar ile bilgisayarlı muhasebe programlarını iyi düzeyde kullanmasını öğrenen bir SMMM'nin ağırlaşan iş yükünün altından daha kolay bir şekilde çıkabileceği düşünülmektedir.

Yabancı literatürde bilgisayarlı muhasebe ile bankacılık (Al Hanini, 2012; Daru, 2015; Ware, 2015; Ndubuisi, Chidoziem ve Chinyere, 2017; Qatawneh, 2020), muhasebe müfredatı (Papageorgiou, 2014; Machera R. ve Machera P., 2017), muhasebe bilgileri (Wang, 2017; Farhat ve Abu Jarbou, 2021), muhasebe eğitimi (Sangster, 1992; Boulianne, 2012; Tarawneh, 2018; Habashi, 2021; Olatunji ve Olusegun, 2021) ve işletmeler (Abdulle, Zainol ve Ahmad, 2019) ilişkisi üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Buna karşın spesifik olarak bilgisayarlı muhasebe ile SMMM mesleğini ele alan çalışmalara rastlanılmaması literatürde konunun ihmal edildiği kanaatini oluşturmaktadır. Bu nedenle SMMM mesleği açısından muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin önemi ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Bu çalışma ile alana iki katkı sağlanmaya çalışılmaktadır. Birincisi, daha önce yapılmış çalışmalardan farklı olarak bilgisayarlı muhasebenin SMMM mesleği açısından önemini ortaya koymaktadır. İkincisi ise bilgisayarlı muhasebenin öğrenim şeklinin ve kullanım düzeyinin belirlenmesidir.

Kavramsal çerçeve

Muhasebe kavram olarak bir işletmenin parasal nitelikteki işlemlerinin tespit edilmesi, ölçülmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, raporlanması ve analiz edilerek yorumlanması sürecidir (Gökçen, 2013: 4). Başka bir deyişle muhasebeyi, işletmede gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda ortaya çıkan mali işlemleri kaydeden, gruplara ayırarak sınıflandıran, analize tabi tutup bunun sonucunda ortaya çıkan raporların işletme ve işletme paydaşlarına bildirimini sağlayan bilgiye dayalı bütüncül bir sistem olarak tanımlamak mümkündür (Keskin Benli, 2010: 6; Sevilengül, 2016: 3; Civelek ve Özkan, 2017: 1). İşletmelerin ve paydaşlarının mali işlemler ile ilgili bilgi eksikliğini ortadan kaldırma özelliğine sahip olan muhasebe sistemi, işletmelerin sürekliliğini sağlamada önem arz etmektedir. Gün geçtikçe işletme sayısında yaşanan artış muhasebe eğitimi gören kişileri daha önemli hale getirmektedir.

Muhasebe eğitimi, bireylerin muhasebe alanıyla ilgili bilgi ve beceri kazanmasına yardımcı olmaktadır. Muhasebe eğitimi ile muhasebe bilgisine sahip, bu konuda kendini yetiştirmiş, donanımlı ve belirli bir seviyeye ulaşmış bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmak için eğitimciler tarafından teoriye ve uygulamaya dayalı eğitim verilmektedir. Dijitalleşmenin her alanda gelişmesi, muhasebe eğitimini de dijitalleşmeye uyum sağlamak zorunda bırakmaktadır. Eğitimin bu durumu göz ardı etmeden verilmesi, eğitim alan bireylerin muhasebe bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında büyük önem arz etmektedir.

Muhasebe eğitiminde belli başlı standartların olması kaliteyi artırmaktadır. Bu bağlamda belirli standartların ortaya konması bakımından Uluslararası Eğitim Standartlarının (IES) rolü büyüktür. IES'nin uygulanmasını ve uyarlanmasını sağlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB) kurulmuştur. IAESB meslek mensuplarının eğitilmesi, geliştirilmesi amacıyla yayınlar oluşturan, eğitim kriterleri geliştiren ve bu konularda ortaya çıkan uluslararası tartışmaları yürüterek

kamuya hizmet eden bir kuruldur (IFAC, 2015: 3). IAESB muhasebe mesleğinin kalitesini artırarak daha güçlü hale gelmesini sağlamak amacıyla muhasebe mesleği için uygulanan eğitim programlarının giriş kurallarını, adaylar için ilk mesleki gelişim kurallarını ve meslek mensupları için sürekli mesleki gelişim kurallarını açıklamaktadır (IFAC,2015: 12). IAESB'nin oluşturduğu standartların Türkiye'de nasıl uygulandığı, muhasebe alanının kalitesinin artması ve gelişip ilerlemesi bakımından önem arz etmektedir. Türkiye'de Temel Eğitim ve Staj Merkezi (TESMER) bu konuda önemli bir rol üstlenmektedir. Türkiye'de IES'ye benzer çalışmalar yürüten ve bu doğrultuda düzenlemeler yapan TESMER, aynı zamanda eğitim ve staj şartlarını da belirlemektedir. Söz konusu eğitim içeriklerini IES 2 oluşturmaktadır. IES 2'de meslek mensubunda olması gereken bilgi ve beceriler toplanmıştır. Türkiye'de muhasebe ve organizasyon bilgisi yeterli düzeyde üniversiteler ve TESMER tarafından yeterli düzeyde verilmektedir. Ancak bilgi teknolojilerini kullanarak iş ve işlemlerin yerine getirilmesi konusunda verilen bilgilerin daha kapsamlı hale getirilmesi gerekmektedir (Okan Gökten ve Gökten, 2016: 60-61).

Teknolojinin sürekli gelişmesi, birçok mesleğin faaliyetlerinin bir kısmını elektronik ortamda yürütmesine imkân tanımıştır. Bunlardan biri de muhasebe mesleğidir. Geliştirilen muhasebe programları sayesinde gerçekleştirilen muhasebe işlemleri daha kısa sürede tamamlanabilmektedir. Muhasebe programları bilgisayar aracılığıyla işlemleri gerçekleştirdiğinden bilgisayarlı muhasebe adını almaktadır. Türkiye'de kullanılan bilgisayarlı muhasebe programları birden fazla olup her birinin kullanım şekli arasında farklılıklar olmasına rağmen aynı sonuca odaklanmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe programları, muhasebe mesleğini icra eden meslek mensupları tarafından kullanılmaktadır.

Küreselleşmenin bir sonucu olarak şirketler arasında yaşanan yoğun rekabet nitelikli işgücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Üniversiteler verdikleri eğitimlerde bu durumu göz önünde bulundurup şirketlerin ihtiyaç duyduğu bilgilere sahip nitelikli öğrenci yetiştirmeye odaklanmalıdır. Türkiye'de faaliyetlerini sürdüren işletmelerin çoğu muhasebe işlemlerini bilgisayar ortamında gerçekleştirmektedir. Bilgisayar ortamında yapılan muhasebe işlemlerini sağlayan birden fazla muhasebe programı olmakla birlikte her bölgede farklı muhasebe programları kullanılmaktadır. Bundan dolayı üniversite eğitiminde öğrencilere mümkün olduğunca birden fazla muhasebe programı öğretilmelidir (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006: 168). Buradan yola çıkılarak üniversitede verilen muhasebe eğitiminde teorik bilginin yanı sıra uygulama ile ilgili bilgilerin öğrencilere aktarılması, öğrencilerin mezun olduktan sonra iş hayatına atılma sürelerini kısaltabileceği söylenilebilir.

Yazın incelemeesi

Muhasebe yazınında bilgisayarlı muhasebe ile ilgili ulusal literatürde yapılmış çalışmalar aşağıdaki gibi belirtilebilir:

- Muhasebe eğitimi ve ders içeriklerini incelemek amacıyla Türkiye'de yapılan çalışmada 104 devlet ve 51 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 155 üniversitenin verileri analize tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonucuna göre devlet üniversitelerinde zorunlu olarak verilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin sayısının 17, seçmeli olarak verilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin sayısının 63 olduğu, vakıf üniversitelerinde zorunlu olarak verilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin bulunmadığı ve seçmeli olarak verilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin sayısının ise 4 olduğu tespit edilmiştir (Tosunoğlu ve Cengiz, 2020).
- Muhasebe eğitiminde bilgi teknolojileri ile ilgili derslerin devlet ve vakıf üniversitelerinin muhasebe, maliye ve işletme bölümlerde var olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada devlet üniversitelerinde üç bölümünün toplamı temel alındığında %43,23'ünde söz konusu dersin olmadığı %56,77'sinde ise bu dersin olduğu saptanmıştır. Vakıf üniversitelerinde ise üç bölümünün toplamı temel alındığında %75,71'inde bu dersin olmadığı %24,29'unda ise olduğu saptanmıştır. Buna göre devlet üniversitelerinin yarıya yakınında ve vakıf üniversitelerinin büyük bir kısmında söz konusu dersin bulunmadığı ortaya konulmuştur (Eren, Salur ve İyibildiren, 2020).
- Kafkas Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilerin muhasebe dersinde teknoloji araçların kullanmasına ilişkin bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, anket yöntemi kullanılarak öğrencilerin cevapları analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre muhasebe derslerinde bilgisayar, projeksiyon gibi donanım araçlarının kullanılması, yazılım olarak da bilgisayarlı muhasebe programları ve ofis programlarından yararlanılması gerektiği saptanmıştır (Öztürk ve Kutlu, 2017).
- Süleyman Demirel Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersinin ileride işlerine

yarayacakları düşüncesinde oldukları saptanmıştır. Meslek Yüksekokulunda haftada 4 saat görülen bilgisayarlı muhasebe dersi fakültede 2 saat işlendiği için lisans öğrencileri ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (Bekçi, Titiz ve Ömürbek, 2006).

- Kara (2019: 148) tarafından Balıkesir’de 58 meslek mensubu ile yapılan bir çalışmada muhasebe meslek mensuplarına sorulan “üniversite öğrenimi sırasında aldıkları bilgisayarlı muhasebe eğitimi bilgi düzeyleri tam ve yeterlidir.” ifadesine ön lisans mezunu olanların %72,4’ü ve lisans mezunu olanların %69’u katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan çalışmaların sonuçlarına dayanarak Türkiye’de bulunan üniversitelerin bir kısmında bilgisayarlı muhasebe dersinin verilmediği ve aynı zamanda bilgisayarlı muhasebe dersini veren üniversitelerde bilgisayarlı muhasebe eğitiminin yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Bu çalışma daha önce yapılmış olan çalışmalardan farklı olarak SMMM’ler ile yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu çalışmanın diğer çalışmalardan bir diğer farkı, sadece bilgisayarlı muhasebe dersi ve muhasebe programlarına yönelik sorular sorulmasıdır. Bu bakımdan çalışmanın bu yönüyle literatüre katkıda bulunduğu söylenebilir.

Araştırmanın metodolojisi

Bilgisayarlı muhasebenin SMMM’ler açısından önemini belirlemek ve SMMM’lerin algılarını kendi işyerlerinde gerçekçi bir şekilde ortaya koymak için nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma ile araştırma yapmak isteyen araştırmacı, araştırdığı konu ile ilgili bilgileri kavramak için çaba göstermektedir. Buna bağlı olarak araştırmacı ek sorular yardımıyla gerçekliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda konu ile ilgili kişilerin öznel bakış açılarını dikkate alarak tıpkı bir kâşif gibi araştırmasını sürdürmektedir (Karataş, 2015: 63). Nitel araştırmalarda veri toplamak için doküman inceleme, gözlem ve görüşme tekniklerinden yararlanılmaktadır (Baltacı, 2019: 374). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, araştırmacının sorularını belli bir çerçeve içerisinde katılımcıya sorması ve cevapların alınması şeklinde yapılan bir etkileşim olarak ifade edilebilir (Güçlü, 2019: 100). Görüşme türleri yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grupları şeklinde sınıflandırılabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde görüşmeci cevaplayıcıya soracağı soruları önceden hazırlamaktadır. Cevaplayıcılar görüşlerini kendi cümleleriyle ifade edebilmektedir. Elde edilen veriler karşılaştırılabilir ve güvenilirlik özelliklerine sahiptir (Cohen ve Crabtree, 2006). Önceden hazırlanmış ve amaçları belirlenmiş sorular yardımıyla katılımcılar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların izinleri doğrultusunda sorulara verdikleri cevaplar not alınıp araştırma için kullanılmıştır. Verilen cevaplar betimsel analize tabi tutulmuştur.

Araştırmanın evrenini Mardin-Şırnak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı üyeler oluşturmaktadır. Odaya kayıtlı 319’u SMMM ve 18’i serbest muhasebeci (SM) olmak üzere 337 üye bulunmaktadır. Kadın üyelerin sayısı 39 dur. Aynı zamanda kadın üyelerinin tümü SMMM unvanına sahiptir (Mardin-Şırnak SMMO, 2022). Araştırmada olasılıklı olmayan amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının kendi gözlemlerinden yola çıkarak araştırmanın problemine uygun olduğunu düşündüğü deneklerin tercih edildiği örneklemedir. Bu örneklemede belirli özelliklere sahip olan denekler seçilmektedir. Araştırmanın amacına ulaşmasına katkı sağlayabilecek denekler örneklemeye dâhil edilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018: 132). Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcıların tümü SMMM’ler arasından seçilmiştir. Katılımcılardan önceden randevu alınıp yapılacak olan görüşmenin 30 dakika ile 60 dakika arasında olacağı bildirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler katılımcıların ofislerinde yapılmıştır. Araştırmada katılımcıları tanımlamaya yönelik 5’i açık uçlu olmak üzere 11 soru sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılan araştırmada veri toplama, sorulara verilen cevapların tekrar etmesi aşamasında sonlandırılmaktadır (Eren, 2021: 467). Katılımcı sayısı, sorulara verilen cevapların birbirini tekrar etmeye başlamasına göre belirlenmiştir. Katılımcıların kimliklerini saklamak amacıyla katılımcılar “K” harfiyle kodlanıp 1 ile 19 arasında sıralanmıştır. Araştırma soruları Punch (2011), Gürbüz ve Şahin (2018) ve Güçlü (2019) çalışmalarından yola çıkılarak hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan araştırma soruları Şırnak Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığının 17.03.2022 tarih ve 2022/39 sayılı kararı ile uygun görülmüştür. Araştırma verileri 25.03.2022 - 11.04.2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırma soruları

Çalışmada, muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe dersinin etkisi nedir? Üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebenin SMMM’lere katkıları nelerdir? SMMM’lerin bilgisayarlı muhasebe programlarına hâkimlik dereceleri nedir? Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken karşılaşılan zorluklar

nelerdir? sorularına yanıt aranmaktadır. Yapılan nitel çalışma ile muhasebe eğitiminde görülen bilgisayarlı muhasebenin SMMM mesleği için oynadığı rolün belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın bulguları

Katılımcıları tanımlayan özellikler

Araştırmaya katkı sağlayan katılımcıların tanımlayıcı özellikleri aşağıdaki tabloda mevcuttur.

Tablo 1: Görüşme Yapılan Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Eğitim	Yaş	İş Deneyimi (staj süreleri hariç yıl olarak)
K1	Erkek	Yüksek Lisans	35	6
K2	Erkek	Lisans	32	4
K3	Erkek	Lisans	51	24
K4	Erkek	Lisans	35	4
K5	Erkek	Lisans	34	5
K6	Erkek	Lisans	52	20
K7	Erkek	Lisans	40	8
K8	Erkek	Lisans	52	15
K9	Erkek	Lisans	33	6
K10	Erkek	Lisans	35	6
K11	Erkek	Lisans	34	3
K12	Erkek	Yüksek Lisans	34	3
K13	Erkek	Yüksek Lisans	36	4
K14	Kadın	Yüksek Lisans	35	2
K15	Erkek	Lisans	34	7
K16	Erkek	Lisans	34	3
K17	Erkek	Lisans	33	6
K18	Erkek	Yüksek Lisans	40	10
K19	Kadın	Lisans	36	10

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 1’de yapılan araştırmaya veri toplamak için görüşme gerçekleştirilen SMMM’leri tanımlayan özellikler verilmiştir. Katılımcıların bilgilerini gizli tutmak amacıyla katılımcılara 1’den 19’a kadar kodlar verilmiştir. Görüşme yapılan 19 SMMM’nin 14’ü (%74) 32-36 yaş aralığında, 2’si (%10,5) 40 yaş ve 3’ü (%15,8) 51-52 yaş aralığındadır. 19 SMMM’nin 16’sı (%84,2) 2-10 yıl deneyime sahipken 10 yıldan fazla deneyime sahip SMMM sayısı 3’tür (%15,8). Görüşme yapılan 2 kadın SMMM sayısı toplam görüşme yapılan sayının %10,5 oranına sahipken, Mardin-Şırnak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’na kayıtlı kadın SMMM’ler ise toplam üye sayısının %11,5’ine tekabül etmektedir.

Katılımcılara yöneltilen sorular ve amaçları

Katılımcılara yöneltilen sorular ve bu sorular ile ulaşılmak istenen amaçlar aşağıdaki tabloda mevcuttur.

Tablo 2: Bilgisayarlı Muhasebe İle İlgili Katılımcılara Yöneltilen Sorular Doğrultusunda Ulaşılmak İstenen Amaçlar

Katılımcılara Yöneltilen Sorular	Ulaşılmak İstenen Amaç
1.Muhasebe öğrenmede bilgisayarlı muhasebe dersinin etkisi nedir?	Muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin rolünü belirlemek
2.Üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebe dersi, mesleğe başladığınızda size nasıl yardımcı oldu?	Üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebe dersinin yeterliliğini belirlemek
3.Bilgisayarlı muhasebe programlarına ne derece hâkimsiniz?	Bilgisayarlı muhasebe öğrenme düzeyini belirlemek
4.Bilgisayarlı muhasebenin size ne gibi katkıları oldu?	Bilgisayarlı muhasebenin katkılarını belirlemek
5.Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?	Bilgisayarlı muhasebe öğrenmede karşılaşılan zorlukları belirlemek

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Katılımcılara sorulan sorular neticesinde elde edilen cevaplar

Katılımcıların her bir soruya vermiş oldukları cevaplar aşağıda ayrı ayrı tablolar halinde gösterilmektedir.

Tablo 3: Muhasebe Eğitiminde Bilgisayarlı Muhasebenin Rolü

Katılımcı Kodu	Muhasebe öğrenmede bilgisayarlı muhasebe dersinin etkisi nedir?
K1	Bilgisayarlı muhasebe dersinin muhasebe eğitimi için elzem olduğunu ifade edebilirim. Bilgisayarlı muhasebe dersini görmek kişiye muhasebe konusunda problem çözme kabiliyeti kazandırır.
K2	Muhasebe sisteminde işlemlerin geneli elektronik ortamda işlendiğinden dolayı işlemler bilgisayar ortamında hazırlanmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe dersi bu konuda kişiye avantaj sağlamaktadır.
K3	Etkisi tartışılmayacak derecede büyüktür. Bilgisayarsız muhasebe düşünülemez.
K4	Bilgisayarlı muhasebe dersinin özellikle iş yükünün azalması konusunda mesleğe çok olumlu etkileri vardır.
K5	Muhasebe işlemlerinin karmaşık ve zaman alıcı olmasından dolayı bilgisayar programı kullanılmadan muhasebe işlemlerin zamanında bitirilmesinin gerçekçi olmadığı kanaatindeyim. Bundan dolayı muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe dersinin mutlaka verilmesi gerektiğini düşünmekteyim.
K6	Günümüzde tüm mali işlemlerin takip ve uygulamaları bilgisayarlı muhasebedeki uygulamalarla gerçekleşmektedir. Bundan dolayı bilgisayarlı muhasebe, muhasebe eğitiminin çok önemli bir parçasıdır.
K7	Muhasebe işlemlerinin yapılmasında daha güvenilir bir şekilde işlem yapma kolaylığı sağlamaktadır.
K8	Bilgisayarlı muhasebe belli kurallara bağlı ve aşamalı olarak öğrenildiği için muhasebe eğitiminde zaman kazandırıcı ve aynı zamanda mesleğin icra edilmesinde özgüven kazandırıcı bir özelliğe sahiptir.
K9	Günümüzde şirketlerin giderek artan iş hacminden dolayı muhasebe işlemlerinin tam anlamıyla uygulanabilmesi için bilgisayar destekli muhasebeden yararlanmaları zorunlu hale gelmiştir.
K10	Bilgisayarlı muhasebe uygulamada teknik olarak pratikliği beraberinde getirir.
K11	Gördüğüm muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe dersinin haftalık ders saati az ve öğrenci sayısı fazla olduğu için programı kavrayamadım. Bu da muhasebe uygulamalarını yapmamda sıkıntı çekmeme neden oldu.
K12	Muhasebe eğitiminde gördüğüm bilgisayarlı muhasebe dersinden verim alamadım. Daha sonra bilgisayarlı muhasebeyi öğrenmek için çok zaman harcadım. Muhasebeyi öğrenmenin yolu bilgisayarlı muhasebeyi öğrenmekten geçer düşüncesindeyim.
K13	Bilgisayarlı muhasebe, muhasebe eğitimi için çok önemlidir. Bana göre muhasebe mesleğini icra eden birisi için bilgisayarlı muhasebe yapılan işin %35'ini kapsamaktadır.
K14	Üniversitede yeterli düzeyde bilgisayarlı muhasebe görmedim. Halk Eğitim Merkezlerinde zor şartlar altında yüzyesil olarak aldım. Mesleğe başladıktan sonra Youtube ve eğitim alan arkadaşların desteğiyle öğrendim. Hala yeterli olduğumu düşünmemekteyim. Bilgisayarlı muhasebe dersinin kapsamlı olarak verilmesi muhasebeyi öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.
K15	Bilgi teknolojilerinin gittikçe arttığı günümüzde bilgisayarlı muhasebe, muhasebe alanında çalışanların muhasebeyi daha kolay kavrayabilmelerini ve kullanabilmelerini sağlar.
K16	Eğitim sürecinde programı öğrenmek zaman aldı fakat öğrendikten sonra muhasebe işini daha iyi yapmamda olumlu etkisi oldu.
K17	Bilgisayarlı muhasebe dersi, bireyin muhasebeye yönelik toplanılan bilgilerin sanal ortama aktarılmasında çok ciddi bir önem arz etmektedir. Bireyin bilgisayar başında işin ve yapılan işlemlerin mantığını kavramada etkisi büyüktür.
K18	Bilgisayarlı muhasebe dersleri, muhasebe uygulamalarının daha hızlı yapılmasını sağlamaktadır.
K19	Bilgisayarlı muhasebe, teoride öğrenilen muhasebe bilgilerinin pratikte daha anlaşılır hale gelmesini sağlıyor.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 4: Üniversitede Görülen Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Yeterliliği

Katılımcı Kodu	Üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebe dersi, mesleğe başladığınızda size nasıl yardımcı oldu?
K1	Özgüven verdi. Mesleki olarak karşılaştığım çok konuda ön fikir oluşturdu.
K2	Üniversitede uygulama teoride kaldığı için fazla faydasını göremedim.
K3	Yaptığım işte birçok yararını gördüm.
K4	Bilgisayarlı muhasebe sayesinde kısa sürede iş hayatına uyum sağladım.
K5	Üniversitede gördüğüm bilgisayarlı muhasebe dersi, işe başladığımda bu dersi görmeyen arkadaşlarıma göre işin mantığını daha çabuk kavramama yardımcı oldu.
K6	Öncelikle mesleğim bilgiye ve bu bilginin uygulamaya dökülmesine dayalıdır. Bilgisayarlı muhasebe, mesleğe başlamada çok önemli avantajlar sağladı. Mesleği daha iyi öğrenmeye yardımcı oldu.
K7	Stajyerlik döneminde işyerinde kullanılan muhasebe programına daha hızlı uyum sağlamama yardımcı oldu.
K8	Muhasebe programları mesleğe başlamamın ön adımını oluşturdu.
K9	Mesleğe başlangıçta ve mesleği sürdürmemde yardımcı oldu.
K10	Üniversitede gördüğüm bilgisayarlı muhasebe yeterli olmadığından sadece göz aşinalığım oldu. Sonrasında çok az yardımı oldu.
K11	Mesleğe başladığımda %10-15 civarında yardımcı oldu.
K12	Hiçbir şekilde yardımcı olmadı.
K13	Üniversitede bilgisayarlı muhasebe dersi görmedim. İşe başladığımda bu yüzden çok sıkıntı çektim.
K14	Mesleğe başladığımda üniversitede gördüğüm bilgisayarlı muhasebe dersi sadece hatırlamamı sağladı. Meslek için daha geniş kapsamlı ve ayrıntılı bir şekilde öğrenilmesinin gerektiği kanaatindeyim.
K15	Bilgisayarlı muhasebe dersinde gördüğüm eğitim iş hayatında zorlanmadan ve kısa sürede işi öğrenmemi sağladı. Gördüğüm programlar sayesinde iş hayatına başlarken oryantasyon sürecinin hızlı geçmesini sağladı.
K16	Üniversitede bilgisayarlı muhasebe dersi eğitimini hiç almadım.
K17	İşlemlerimi yaparken donanımlı ve bilgili bir şekilde hareket etmemi sağladı.
K18	Meslek hayatında daha kolay iş bulmamı sağladı.
K19	Üniversitede gördüğüm program ile meslekte kullandığım program aynı olmadığı halde muhasebeyi pratikte görmüş olmanın etkisiyle daha kısa sürede öğrenmiş oldum.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 5: Bilgisayarlı Muhasebe Öğrenme Düzeyi

Katılımcı Kodu	Bilgisayarlı muhasebe programlarına ne derece hâkimsiniz?
K1	Kullanılan programlara göre değişir. Ön muhasebe için kullandığım programda firmanın tüm mali işlemlerini takip edebilecek, mali raporlar oluşturabilecek bilgiye sahibim. Mesleki faaliyet için kullandığım programın ise hemen hemen her şeyine hâkimim.
K2	Bütün işlemlerimi yapacak kadar bilgi sahibiyim.
K3	Kullandığım programa hâkimim.
K4	Kullandığım bilgisayarlı muhasebe programına büyük ölçüde hâkimim ve aktif olarak bilgisayarlı muhasebe programlarını kullanmaktayım.
K5	Kullandığım programa genel olarak hâkimim. Diğer muhasebe programlarına hâkim olduğum söylenemez.
K6	Programa daha iyi hâkim olabilmek için gerek yüz yüze gerekse çevrimiçi eğitimler almaktayım.
K7	Mali müşavirlik mesleğini icra edebilecek ve meslek mensubu adaylarına gerekli eğitimi verebilecek düzeyde bilgisayarlı muhasebe programlarını kullanabiliyorum.
K8	Bilgisayarlı muhasebe programının %60-65 ine hâkimim diyebilirim.
K9	Muhasebe programlarına hâkim olmak mesleğin vazgeçilmez unsurudur. İşlemlerin pratik bir şekilde yapılması programa olan hâkimlik derecesine göre değişir. Programa %100 hâkim değilim ama hâkimlik derecesi %100'e yaklaştıkça işlerin bitirme süreleri de buna oranla azalmaktadır.
K10	Bilgisayarlı muhasebe programını iyi derecede kullanmaktayım.
K11	Kullandığım muhasebe programına %75-80 civarında hâkimim.
K12	Kullandığım programın %85 ine hâkimim.
K13	İyi derecede kullandığımı ifade edebilirim.
K14	Kullandığım programı orta derece kullanabiliyorum. Bundan dolayı programın fonksiyonlarından tam olarak yararlanamıyorum.
K15	Mesleki olarak yaptığım işin gereklerini yerine getirecek kadar bilgi sahibiyim.
K16	Muhasebe programlarını iyi bir seviyede kullanmaktayım.
K17	Kullandığım muhasebe programına %60 civarında hâkimim.
K18	Muhasebe programını 10 yıl süreyle kullanmaktayım. Programı kullanma süresi arttıkça programa hâkim olma seviyem artmaktadır. Programı iyi bir derecede kullandığımı söyleyebilirim.
K19	Bilgisayarlı muhasebe programını muhasebedeki tüm iş ve işlemleri yürütebilecek kadar kullanabiliyorum.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 6: Bilgisayarlı Muhasebenin Katkıları

Katılımcı Kodu	Bilgisayarlı muhasebenin size ne gibi katkıları oldu?
K1	Mesleki anlamda güven verdi. Bilgisayar ve muhasebeyi birleştirmenin zorluğu olmasına karşın iş hayatıma pratiklik sağladı.
K2	Muhasebe işlemlerini uygulamalarını zorlanmadan yapmamı sağladı.
K3	Muhasebe işlemlerinin büyük kısmı bilgisayarlı muhasebe üzerinden yapıldığından işlemleri gerçekleştirmede bana zaman kazandırdı.
K4	İş yükümü hafifletti.
K5	Bilgisayarlı muhasebe sayesinde muhasebe işlemlerini hatasız bir şekilde yapıyorum.
K6	Bilgisayarlı muhasebenin bilgileri saklamamda kolaylık sağlaması en büyük katkı diye düşünüyorum.
K7	Muhasebe kayıtlarının yapılmasını kolaylaştırarak katkı sağlamıştır.
K8	Bilgisayarlı muhasebe, verileri denetlememi kolaylaştırdı. Daha disiplinli bir şekilde çalışmamı sağladı.
K9	Muhasebe verilerini işlerken zamanı doğru bir şekilde kullanmamda katkısı oldu.
K10	Muhasebe işlemlerini yavaş yapmamın önüne geçti.
K11	İşimi yaparken kısa yollardan çözüm üretmemi sağladı.
K12	Firmaların vergisel işlemlerini yapmada hızlı çözümler sağladı.
K13	Bilgisayarda daha kısa sürede işlem yapma yeteneği kazandırdı.
K14	Arkadaşlarıma göre bir adım önde olmamı sağladı.
K15	İş hayatına başlarken kullanacağım programı seçmemi sağladı. İşlemlerin yoğunluğu ve kısıtlı zamandan dolayı işlemler erteleniyordu. Bu sorun bilgisayarlı muhasebe sayesinde engellenmiş oldu. Yaptığım kâğıt masrafını önledi. Yani ekonomik olarak da katkı sağladı.
K16	Bilgisayarlı muhasebe iş hayatının olmazsa olmazıdır. Bilgisayarlı muhasebe olmadan iş hayatımı yürütmem mümkün değil. Bilgisayarlı muhasebe, yırtılma, ıslanma ve yanma gibi riskleri ortadan kaldırarak verileri güvenilir bir şekilde saklamamı sağladı.
K17	Zamanımı daha verimli şekilde kullanmamda katkı sağladı.
K18	Muhasebe sürecindeki tüm kayıt işlemlerimi bu sayede gerçekleştirebiliyorum.
K19	Muhasebe işlemlerini daha hızlı yapmamı sağladı.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 7: Bilgisayarlı Muhasebe Öğrenmede Karşılaşılan Zorluklar

Katılımcı Kodu	Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
K1	Yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamanın etkisinden dolayı havada kalıyordu. Olaylar ve işlemleri birleştiremiyordum. Üniversitedeki bilgisayar eksikliği ve materyal eksikliği programı öğrenmemi zorlaştırdı.
K2	Programları başta kullanırken zorlandığımı söyleyebilirim.
K3	Bilgisayar kullanımında tecrübesizlik vardı.
K4	Bilgisayarlı muhasebe programlarının karmaşık olmayan, anlaşılır ve ara yüzü olması önemlidir. Bazı bilgisayarlı muhasebe programlarının anlaşılır olmaması daha fazla zaman harcamama neden olarak verimimi düşürdü.
K5	Muhasebenin mantığını bilen birisi çok kısa zamanda öğrenebilir. İşyerinde yaptığımız muhasebenin tümü program üzerinden yapılmaktadır. İşin mantığını bildiğimden programı kullanırken zorlanmadım.
K6	Değişen mevzuat ve program güncellemeleri dışında pek sorun yaşamadım. İyi ve donanımlı bir eğiticinin yararını gördüm. Belli bir düzeyden sonra sıkıntı kalmıyor.
K7	Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken ilk zamanlar muhasebe programıyla uyum sorunu yaşadığımı ve muhasebe kayıt işlemlerini çok yavaş yaptığımı söyleyebilirim.
K8	Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken teknik konularda zorlandım.
K9	Programı öğrenmeye başladığım ilk zamanlarda programı kullanmada zorlandım. Daha sonra pratik yaparak bu zorluğun üstesinden gelmeyi başardım.
K10	Genel olarak programı öğrenmede bir zorlukla karşılaşmadım.
K11	Programın güncellemeleri ve entegrasyonları öğrenmemi güçleştirdi.
K12	Bölgemizde programcılara olan uzaklık sorun çözmeyi zorlaştırmaktadır. Bilgisayarlı muhasebeyi öğrenirken tecrübeli kişilerin azlığı öğrenmemi güçleştirdi. Bölgemizde eğitim kurumlarının olmamasından dolayı program kullanma becerisi kazanmamı zorlaştırdı.
K13	Programı ilk öğrenmeye başladığımda programı kullanmada çok zorlandım.
K14	Teorik olarak bilgi sahibi olmama rağmen sisteme hâkim olmadığım için çok zorlandım. Kurs ve öğretmenlerin bu konuda az oluşu öğrenmem için dezavantajdı.
K15	Üniversitede eğitim gördüğüm sınıfın kalabalık olması sebebiyle bireysel eğitim görememe zorluğu olsa da genelde çok zorluk yaşamadım.
K16	Üniversitede bilgisayarlı muhasebe dersini görmediğim için program hakkında bilgi sahibi değildim. Daha sonra öğrenmeye başladığımdan dolayı çok zorlandım. Ayrıca bilgisayar kullanmayı da iyi bilmemem bilgisayarlı muhasebe programının öğrenme zorluğunu artırdı. Programı öğrenmek çok zamanımı aldı. Programı öğrenmem kendi işimi öğrenmemden daha zor oldu.
K17	İşlemlerin çok fazla dikkat istemesi beni zorladı.
K18	Pratik uygulamalarının yeterli düzeyde olmamasından kaynaklı zorlandım diyebilirim.
K19	Bilgisayarlı muhasebe programını tanıma ve içeriğine hâkim olma konusunda zorlandım.

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Sonuç ve öneriler

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte dijitalleşmenin her alanda kendini göstermeye başlaması ve bunun sonucu olarak hız ve verimliliğin ön plana çıkması muhasebe meslek mensuplarının bilgisayar gibi elektronik araçlar yardımıyla iş yüklerinin hafifletilmesini mümkün kılmaktadır. Günümüzde bilgisayar üzerinden muhasebe işlemlerinin yapılmasını sağlayan birden fazla muhasebe programları bulunmaktadır. Meslek mensuplarının söz konusu muhasebe programlardan yararlanabilmeleri bu programı ne derece kullanabildiklerine bağlıdır.

Çalışmada muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebenin önemini ortaya koyabilmek amacıyla SMMM'lere 5 açık uçlu soru sorulmuştur. Elde edilen bulgulardan aşağıdaki sonuçlar çıkarılabilir:

- Katılımcıların "Muhasebe öğrenmede bilgisayarlı muhasebe dersinin etkisi nedir?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, bilgisayarlı muhasebenin; muhasebe mantığını daha iyi kavramayı, karşılaşılan muhasebe problemlerini çözme kabiliyeti kazandırmayı, muhasebe uygulamalarının tam anlamıyla yapılmasını, muhasebe iş yükünün azalmasını ve teoride öğrenilen bilgilerin uygulamada daha anlaşılır hale gelmesini sağladığı sonucu çıkarılabilmektedir. Dolayısıyla muhasebe öğrenmede bilgisayarlı muhasebenin etkisinin önemli ölçüde büyük olduğu söylenebilir.
- Katılımcıların "Üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebe dersi, mesleğe başladığımızda size nasıl yardımcı oldu?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında üniversitede bilgisayarlı muhasebe dersini tam anlamıyla görenlerin iş hayatında kullandıkları programı daha çabuk öğrendikleri, programa uyum sağladıkları ve bu konuda kendilerinde bir özgüven oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu dersi yüzeysel bir şekilde görenlerin ise mesleğe başladıklarında yeteri kadar faydasını görmedikleri sonucu çıkarılabilir. Ayrıca katılımcılardan 2 tanesinin üniversitede bilgisayarlı muhasebe eğitimini hiç almadığı ve bundan dolayı işe başladıklarında karşılarına sorun olarak çıktığı söylenebilir.
- Katılımcıların "Bilgisayarlı muhasebe programlarına ne derece hâkimsiniz?" sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında kullandıkları bilgisayarlı muhasebe programını mesleklerini

sürdürebilecek kadar kullanmayı bildikleri ve kullandıkları programın tüm ayrıntılarına hâkim olmadıkları da görülmektedir. Ayrıca kullandıkları program dışındaki diğer bilgisayarlı muhasebe programlarını kullanmayı bilmedikleri verdikleri cevaplardan çıkarılabilir.

- Katılımcıların “Bilgisayarlı muhasebenin size ne gibi katkıları oldu?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında muhasebe işlemlerinin hatasız bir şekilde yapılması, zamanın verimli kullanılması, muhasebe verilerinin kolay, güvenilir ve doğru bir şekilde saklanması, kâğıt masrafının önüne geçilmesi ve kullanıcının işlem yapma hızını artırması gibi katkıları olduğu söylenilebilir.
- Katılımcıların “Bilgisayarlı muhasebe öğrenirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında bilgisayarlı muhasebe işlemlerinin dikkat istemesi, teknik bilgi istemesi, bu konuda deneyimli eğitimcilerin ve kurumların olmayışı, bilgisayar kullanma becerisi gerektirmesi ve program ile ilgili uyum sorunu yaşadıkları cevaplarından çıkarılabilir. Genel olarak katılımcılar programı öğrenirken programın içeriğine hâkim olmamalarından dolayı zorlandıkları ve ayrıca 50 yaş üstü katılımcıların bilgisayar kullanımından kaynaklı teknik sorunlar yaşadığı söylenilebilir.

Katılımcıların verdikleri cevaplardan SMMM’ler açısından muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe rolünün yadsınamaz olduğu, genel olarak üniversitede görülen bilgisayarlı muhasebenin yetersiz kaldığı, sonradan da olsa işlerini yürütebilecek düzeyde kullandıkları muhasebe programına hâkim oldukları söylenilebilir. Ayrıca muhasebe işlemlerini hızlı, hatasız ve doğru bir şekilde yapmalarına ve verilerin güvenli olarak saklanması konusunda bilgisayarlı muhasebenin katkısı olduğu ve muhasebe programını öğrenmede teknik olarak sıkıntı yaşadıkları sonucu çıkarılmaktadır.

Çalışmada SMMM’lerin sorulan sorulara verilen cevaplardan hareketle geliştirilen çözüm önerileri:

- Bilgisayar kullanım bilgisinden kaynaklanan sorunların giderilmesi için öncelikle bilgisayar dersinin verimli bir şekilde verilmesi,
- Muhasebe eğitiminde bilgisayarlı muhasebe dersi genellikle ön lisans düzeyinde 4 saat ve lisans düzeyinde 2 veya 3 saat olarak verilmektedir. Söz konusu ders saatlerin artırılması,
- Bilgisayarlı muhasebe dersinin verimli bir şekilde aktarılabilmesi için gerekli sayıda bilgisayar ve dokümanın elde bulundurulması,
- İş dünyasında birden fazla muhasebe programının kullanılıyor olmasından dolayı üniversitelerde birden fazla bilgisayarlı muhasebe programının öğretilmesi,
- Eğitimcilerin birden fazla bilgisayarlı muhasebe programı kullanma konusunda kendilerini geliştirmeleri,
- Bilgisayarlı muhasebe dersinin mesleğe yeni başlayan meslek mensuplarına sağladığı faydalar göz önünde bulundurularak Üniversitelerde muhasebe eğitimi verilen programlarda bilgisayarlı muhasebe dersinin zorunlu bir ders olarak verilmesi,
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) ve Üniversite iş birliğiyle düzenlenecek eğitim programlarıyla eğitimcilerin gönüllü veya ücret karşılığında SMMM adaylarına yönelik yüz yüze veya uzaktan ders vererek bilgisayarlı muhasebe programlarına olan hâkimiyet derecelerini artırmaları şeklinde sıralanabilir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar Mardin-Şırnak SMMM Odasına kayıtlı meslek mensuplarının görüşlerini yansıtmaktadır. Ülke genelinde bulunan SMMM’lere TÜRMOB aracılığıyla ulaşıp anket yöntemi yardımıyla SMMM’lerin bilgisayarlı muhasebe dersi veya programları hakkındaki görüşlerini yansıttacak bir çalışma yapılabilir.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review:

Dış bağımsız

Externally peer-reviewed

Çıkar Çatışması / Conflict of interests:

Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

The author(s) has (have) no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Grant Support:

Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author(s) declared that this study has received no financial support.

Etik Kurul Onayı / Ethics Committee Approval:

Bu çalışma için etik kurul onayı, Şırnak Üniversitesi, Etik Kurulu 17/03/2022 tarihli 2022/39 sayılı karar ile alınmıştır.

Ethics committee approval was received for this study from Şırnak University, Ethics Committee on 17/03/2022 and 2022/39 document number.

Kaynakça / References

- Abdulle, A.S., Zainol, Z. & Ahmad, H. (2019). Impact of computerized accounting Information system on small and medium enterprises in Mogadishu, Somalia: The balance scorecard perspectives. *International journal of engineering and advanced technology*, 8(5), 159-165.
- Al Hanini, E. (2012). The risks of using computerized accounting information systems in the Jordanian banks; their reasons and ways of prevention. *European journal of business and management*, 4(20), 53-63.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388.
- Bekçi, İ. , Titiz, İ. & Ömürbek, N. (2006). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açıklarına İlişkin Bir Araştırma. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 29, 166-175.
- Boulianne, E. (2012). Impact of accounting software utilization on students' knowledge acquisition an important change in accounting education. *Journal of accounting & organizational change*, 10(1), 22-48.
- Civelek, M. & Özkan, A. (2017). *Temel ve Tekdüzen Maliyet Muhasebesi (9. Baskı)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Cohen, D. & Crabtree B. (2006). *Qualitative research guidelines project*. Erişim Adresi: <http://www.qualres.org/HomeSemi-3629.html>
- Daru, M.U. (2015). Role of computerized accounting in banking sector. *International journal of advanced research in management and social sciences*, 4(2), 26-34.
- Eren, T. , Salur, M.N. & İyibildiren, M. (2020). Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımı: Türkiye'deki Üniversiteler Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(4), 648-668.
- Eren, T. (2021). Sürekli Mesleki Gelişim'in Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Algılanması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 24(2), 643-474.
- Farhat, H.M.S. & Abu Jarbou, H.A.A. (2021). Impact of using computerized accounting programs on enhancing the financial performance of the entrepreneurship projects in palestine. *International journal of contemporary management and information technology (IJCMIT)*, 1(3), 24-38.
- Gökçen, G. (2013). *Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları (4. Baskı)*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Teknik-Yaklaşım-Uygulama (1. Baskı)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gürbüz, S & Şahin, F (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz (5. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Habashi, J.İ. (2021). Developing the education for the students in the business schools implementing of teaching computerized accounting software in business courses at the universities. *International journal of accounting research*, 9(2), 1-6.
- IFAC. (2015). *Uluslararası Eğitim Bildirileri El Kitabı. (TÜRMOB, Çeviri)*. TÜRMOB Yayınları: 482

- Kara, S. (2019). Küreselleşen Muhasebe Sürecinde Meslek Mensuplarının Üniversitelerdeki Muhasebe Eğitiminden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 58, 139-156.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Keskin Benli, Y. (2010). Genel Muhasebe. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Machera, R.P. & Machera, P.C. (2017). Computerised accounting software; a curriculum that enhances an accounting programme. *Universal journal of educational research*, 5(3), 372-385.
- Mardin-Şırnak SMMO.(2022). Erişim Adresi: <http://www.mardinsmmmo.org/>
- Ndubuisi, A.N., Chidoziem, A.M.F & Chinyere, O.J. (2017). Comparative analysis of computerized accounting system and manual accounting system of quoted microfinance banks (mfbs) in nigeria. *International journal of academic research in accounting, finance and management sciences*, 7(2), 30-43.
- Okan Gökten, P. & Gökten, S. (2016). Uluslararası Eğitim Standartlarına Genel Bakış: Geçerliğinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 49-66.
- Olatunji, O.C. & Olusegun, D.D. (2021). Computerized accounting system and performance of universities in southwest, nigeria. *International journal of management (IJM)*, 12(5), 72-85.
- Öztürk, S. & Kutlu, H.A. (2017). Muhasebe Eğitiminde Teknoloji Kullanılmasına Öğrencilerin Bakışı: Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19(3), 781-799.
- Papageorgiou, E. (2014). The integration of computerised accounting in the accounting curriculum as an educational learning curve for students entering the business world. *SACJ*, 52, 71-81.
- Punch, K.F. (2011). Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar(2. Baskı). (D. Bayrak, H.B. Arslan & Z. Akyüz, Çeviri). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sangster, A. (1992). Computer-based instruction in accounting education. *Accounting education*, 1(1), 13-32.
- Sevilengül, O. (2016). Genel Muhasebe (18. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Tarawneh, A.S. (2018). The impact of using computer applications programs as a tool in accounting education on the performance of the students of financial accounting course. *International review of management and marketing*, 8(4), 56-64.
- Tosunoğlu, B. & Cengiz, S. (2020). Türkiye'de Muhasebe Eğitimi: Lisans Müfredatının İncelenmesi Ve Gelişmeler Kapsamında Değerlendirilmesi. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR)*, 6(2), 194-214.
- Qatawneh, A.M. (2020). The role of computerized accounting information systems (cais) in providing a credit risk management environment: Moderating role of it. *Academy of accounting and financial studies journal*, 24(6), 1-17.
- Wang, Y. (2017). The research on accounting information based on computerized accounting in the financial management. 7th international conference on education, management, information and computer science (ICEMC) advances in computer science research (ACSR), 73, 840-843.
- Ware, E.O. (2015). Computerised accounting system an effective means of keeping accounting records in ghanaian banks: A case study of the ga rural bank. *International journal of research in business studies and management*, 2(11), 111-141.